

Ξενοφώντος «Ελληνικά» 2, 3, 50-51**Μετάφραση**

<50> Ὡς δ' εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλή δὴλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξειτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξήλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις.

<51> Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· << Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὐν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδὲνα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

<50> Όταν ο Θηραμένης, αφού είπε αυτά, σταμάτησε (να μιλάει) και η βουλή φανερά επιδοκίμασε με φωνές, επειδή ο Κριτίας κατάλαβε ότι, αν επιτρέψει στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία γι' αυτόν, (ο Θηραμένης) θα γλυτώσει, και επειδή αυτό το θεώρησε ανυπόφορο, αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια να σταθούν φανερά στη βουλή κοντά στα κιγκλιδώματα.

Όταν πάλι μπήκε μέσα, είπε: « Εγώ, κύριοι βουλευτές, νομίζω ότι είναι έργο του ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, ο οποίος, εφόσον βλέπει τους φίλους του να εξαπατώνται, να μην το επιτρέπει. Και εγώ λοιπόν αυτό θα κάνω. Διότι και αυτοί που στέκονται εδώ λένε ότι δεν θα επιτρέψουν σε σας, αν αφήσουμε ελεύθερο άνδρα που φανερά βλάπτει την ολιγαρχία. Ορίζεται λοιπόν στους καινούργιους νόμους κανείς από όσους που ανήκουν στους τρεις χιλιάδες πολίτες να μην θανατώνεται χωρίς τη δική σας απόφαση, όσοι όμως δεν είναι στον κατάλογο, οι Τριάκοντα έχουν δικαίωμα να τους θανατώνουν. Εγώ λοιπόν, αυτόν εδώ τον Θηραμένη τον διαγράψω από τον κατάλογο με την σύμφωνη γνώμη όλων μας. Και αυτόν, είπα, εμείς θα τον θανατώσουμε.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Στις παραγράφους 50 – 51 περιγράφονται:

1. Η στάση της βουλής
2. Η αντίδραση του Κριτία
3. Οι ενέργειες του Κριτία
4. Ο λόγος του Κριτία

Η στάση της βουλής

Ο Θηραμένης απολογείται για τα πεπραγμένα στο δημόσιο βίο του και ρίχνει ευθύνες στον Κριτία και στους άλλους τριάκοντα για τα έκτροπα και τις δολοφονίες του καθεστώτος. Υποστήριξε, ότι με αυτές τις ενέργειες το καθεστώς έχασε την υποστήριξη και τη συμπάθεια των έντιμων πολιτών. Αν όμως είχε ακολουθηθεί η δική του πολιτική, ο λαός θα είχε πολιτικά δικαιώματα και το καθεστώς των τριάκοντα θα ήταν ισχυρό. Τελειώνοντας την απολογία του, τόνισε ότι πάντα πολέμησε την άκρατη δημοκρατία και την τυραννία των λίγων αρχόντων (Ὡς δ' εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο). Ἐτσι αντιστρέφει το εις βάρος του κλίμα, που δημιουργήθηκε με την αγόρευση του Κριτία και επηρεάζει το ακροατήριο αλλά και τους ίδιους τους βουλευτές που ήταν έμπιστοι στους τριάκοντα και διορίζονταν από αυτούς (καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθοροβήσασα).

Η αντίδραση του Κριτία

Όταν οι βουλευτές / δικαστές έδειξαν την αθωωτική τους διάθεση για το Θηραμένη, ο Κριτίας επενέβη για να εκβιάσει και να ανατρέψει τη δικαστική απόφαση (γνούς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξειτο). Ο Κριτίας θεωρούσε την αθώωση του Θηραμένη με τη ψήφο των βουλευτών ως κάτι ανυπόφορο για αυτόν. Η φράση «καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος» είναι χαρακτηριστική του μίσους που τρέφει ο Κριτίας κατά του Θηραμένη, αφού κρίνει ότι η ζωή του δεν αξίζει αν ο αντίπαλος του γλιτώσει. Για αυτό και ζητά πάση θυσία την καταδίκη του.

Οι ενέργειες του Κριτία

Ο Κριτίας κάλεσε τους τριάκοντα να σταθούν επιδεικτικά μπροστά στους βουλευτές, όταν η δίκη έγερνε προς το μέρος του Θηραμένη, ώστε να εκβιάσει τη δικαστική απόφαση με την απειλή των όπλων. Οι μαχαιροφόροι νεαροί στάθηκαν «ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις». Δρυφάκτοι ονομάζονταν τα δρύινα κιγκλιδώματα που χώριζαν τις θέσεις των βουλευτών /δικαστῶν από το χώρο του ακροατηρίου της βουλής (προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις).

Ο λόγος του Κριτία

Ο Κριτίας απευθυνόμενος στους βουλευτές είπε ότι:

α) δε θα αφήσει τους δικαστές να αθώσουν το Θηραμένη αλλά θα τους προστατεύσει με τους νεαρούς μαχαιροφόρους (Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ). Ο Κριτίας λοιπόν εμφανίζεται ως προστάτης των δικαστῶν, που θέλει να τους προφυλάξει από τη διάπραξη μιας δικαστικής πλάνης, καθώς εξαπατήθηκαν από το λόγο του Θηραμένη. Ἐτσι, δεν τους αφήνει να εκφράσουν ελεύθερα τη γνώμη τους επικαλούμενος μάλιστα και τη σιωπηλή μαρτυρία των νεαρῶν που είναι αντίθετοι με την αθώωση του Θηραμένη.

β) δε θα επιτρέψει να αθωωθεί ο Θηραμένης που βλάπτει ολοφάνερα το ολιγαρχικό καθεστώς (Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὐ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον).

γ) θα διαγράψει το Θηραμένη από τον κατάλογο των τριών χιλιάδων, γιατί στους νέους νόμους απαγορεύεται η τιμωρία αυτών που ανήκουν στον κατάλογο αυτό (Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν).

δ) καταδικάζεται σε θάνατο ο Θηραμένης με τη σύμφωνη γνώμη των τριάκοντα κατά πρόταση του Κριτία (Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν).

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

1. φανερώς: **Να γράψετε τα παραθετικά.**
2. **Να κάνετε εγκλιτική αντικατάσταση στο ρήμα ἐπιτρέψοι στο πρόσωπο, το χρόνο και τον αριθμό που ήδη βρίσκεται:**
3. καινοῖς νόμοις: **Να κλιθεῖ και στους δυο αριθμούς.**